

Adam Mickiewicz

PAN TADEUSZ

Adam Mickiewicz
Pan Tadeusz

Autorka opracowania:
Barbara Włodarczyk

Korekta:
Agnieszka Nawrot
Szymon Rój
Agnieszka Woźny

Ilustracje:
Paulina Wyrst

ISBN: 978-83-7327-228-6

Wydanie VI zaktualizowane

Copyright by Wydawnictwo GREG® Sp. z o.o.

2025

Wydawnictwo GREG®
ul. Klasztorna 2B
31-979 Kraków
tel. 12 680 15 50
www.greg.pl

Księgarnia internetowa: www.greg.pl

Znak firmowy GREG® zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.
Wszystkie prawa zastrzeżone.
Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana
lub przedrukowana bez pisemnej zgody Wydawnictwa GREG®.

Skład i łamanie:
Patrycja Pączek

Layout:
Pracownia Register

Okładka:
BROS

Na okładce wykorzystano fragment kopii obrazu Władysława Podkowińskiego
W ogrodzie ze zbiorów prywatnych

Księga III

UMIZGI

Treść: Wyprawa Hrabi na sad – Tajemnicza nimfa gęsi pasie – Podobieństwo grzybobrania do przechadzki cieniów elizejskich – Gatunki grzybów – Telimena w Świątyni dumania – Narady dotyczące się postanowienia Tadeusza – Hrabia pejzażysta – Tadeusza uwagi malarskie nad drzewami i obłokami – Hrabiego myśli o sztuce – Dzwon – Bilecik – Niedźwiedź, Mospanie!

Hrabia wracał do siebie, lecz konia wstrzymywał,
Głową coraz w tył kręcił, w ogród się wpatrywał;
I raz mu się zdawało, że znowu z okienka
Błysnęła tajemnicza, bieluchna sukienka
I coś lekkiego znowu upadło z wysoka,
I przeleciawszy cały ogród w mgnieniu oka,
Pomiędzy zielonymi świeciło ogórki:
Jako promień słoneczny, wykradłszy się z chmurki,
Kiedy wśród roli padnie na krzemienia skibę
[10] Lub wśród zielonej łąki w drobną wody szybę.

Hrabia zsiadł z konia, sługi odprawił do domu,
A sam ku ogrodowi ruszył po kryjomu;
Dobiegł wkrótce parkanu, znalazł w nim otwory
I wcisnął się po cichu, jak wilk do obory;
Nieszczęściem, trącił krzaki suchego agrestu.
Ogrodniczka, jak gdyby złąkła się szelestu,
Oglądała się wkoło, lecz nic nie spostrzegła;
Przecież ku drugiej stronie ogrodu pobiegła.
A Hrabia bokiem, między wielkie końskie szczawie,
[20] Między liście łopuchu, na rękach, po trawie,
Skacząc jak żaba, cicho, przyczołgał się blisko,
Wytknął głowę – i ujrzał cudne widowisko.

W tej części sadu rosły tu i ówdzie wiśnie,
Śród nich zboże, w gatunkach zmieszanych umyślnie:
Pszenica, kukuruza, bób, jęczmień wąsaty,
Proso, groszek, a nawet krzewiny i kwiaty.
Domowemu to ptastwu taki ochmistrzyjni

Do zamku; tam na nocleg cały tłum się zbiera,
Tam założona główna Hrabiego kwatery.

Nakładają sto ognisk, warzą, skwarzą, pieką,
Gną się stoły pod mięsem, trunek płynie rzeką;
[800] Chce szlachta noc tę przepić, przejeść i prześpiewać.
Lecz powoli zaczęli drzemać i poziewać;
Oko gaśnie za okiem, i cała gromada
Kiwa głowami, każdy, gdzie siedział, tam pada:
Ten z misą, ten nad kuflem, ten przy wołu ćwierci.
Tak zwycięzców zwyciężył w końcu sen, brat śmierci³¹.

---

³¹ (...) *sen, brat śmierci* – w mitologii greckiej Hypnos (bóg snu) był bratem Thanatosa (boga śmierci).
Ich matką była Noc.

Księga IX

BITWA

Treść: O niebezpieczeństwach wynikających z nieporządnego obozowania – Odsiecz niespodziana – Smutne położenie szlachty – Odwiedziny kwestarskie są wróżbą ratunku – Major Płut zbytnią zalotnością ściąga na siebie burzę – Wystrzał z króćicy, hasło boju – Czyny Kropiciela, czyny i niebezpieczeństwa Maćka – Konewka zasadzką ocala Sopicowo – Posiłki jezdne, atak na piechotę – Czyny Tadeusza – Pojedynek dowódców przerwany zdradą – Wojski stanowczym manewrem przechyla szalę boju – Czyny krwawe Gerwazego – Podkomorzy zwycięzca wspaniałomyślny.

A chrapali tak twardym snem, że ich nie budzi
Blask latarek i wniście kilkudziesiąt ludzi,
Którzy wpadli na szlachtę, jak pająki ścienne,
Nazwane kosarzami, na muchy w półsenne:
Zaledwie która bzyknie, już długimi nogi
Obejmuje ją wkoło i dusi mistrz srogi,
Sen szlachecki był jeszcze twardszy niż sen muszy:
Żaden nie bzyka, leżą, wszyscy jak bez duszy,
Chociaż byli chwytni silnymi rękoma
[10] I przewracani jako na przewiąsłach¹ słoma.

Tylko jeden Konewka, któremu w powiecie
Nie znajdziesz równie mocnej głowy przy bankiecie,
Konewka, co mógł wypić lipcu dwa antały²,
Nim mu splątał się język i nogi zachwiały,
Ten, choć długo ucztował i usnął głęboko,
Dawał przecie znak życia; przemknął jedno oko
I widzi! istne zmory! dwie okropne twarze
Tuż nad sobą, a każda ma wąsów po parze;
Dyszą nad nim, ust jego tykają wąsami
[20] I czworgiem rąk wokoło wiją jak skrzydłami;
Zląkł się, chciał przeżegnać się, darmo rękę chwyta,
Ręka prawa jak gdyby do boku przybita;

¹ *przewiąsło* – rodzaj sznura skręconego ze słomy, służącego do wiązania snopków.

² *lipiec* – rodzaj miodu; *antał* – beczułka o pojemności ok. 70 litrów.

On to pod Hohenlinden, gdy Ryszpans jenerał
 Na pół pobity już się do odwrotu zbierał,
 Nie wiedząc, że Kniaziewicz ciągnie ku odsieczy,
 On to, Jacek, zwan Robak, wśród grotów i mieczy

- [250] Przeniósł od Kniaziewicza listy Ryszpansowi,
 Donoszące, że nasi biorą tył wrogowi.
 On potem w Hiszpaniji, gdy nasze ułany
 Zdobyły Samosiery³ grzbiet oszańcowany,
 Obok Koziętulskiego był ranny dwa razy!
 Następnie, jak wysłaniec, z tajnymi rozkazy
 Biegał po różnych stronach ducha ludzi badać,
 Towarzystwa tajemne wiązać i zakładać;
 Na koniec w Soplicowie, w swym ojczystym gnieździe,
 Gdy gotował powstanie, zginął na zajeździe.
- [260] Właśnie o jego śmierci nadeszła wiadomość
 Do Warszawy w tę chwilę, gdy Cesarz Jegomość
 Raczył mu dać za dawne czyny bohaterskie
 Legiji Honorowej⁴ znaki kawalerskie.

Owóz te wszystkie rzeczy mając na uwadze,
 Ja, reprezentujący województwa władzę,
 Moją konfederacką ogłaszam wam łaską:
 Że Jacek wierną służbą i cesarską łaską
 Zniósł infamiji⁵ plamę, powraca do cześci
 I znowu się w rząd prawych patrijotów mieści;

- [270] Więc kto będzie śmiał Jacka zmarłego rodzinie
 Wspomnieć kiedy o dawnej, zagładzonej winie,
 Ten podpadnie za karę takiego wyrzutu
 Gravis notae maculae⁶, wedle słów Statutu
 Karzących tak militem jak i skartabella⁷,

Wydarzenia historyczne –
 bitwa pod Hohenlinden,
 bitwa w wąwozie
 Somosierra

Jacek – rehabilitacja

³ *Somosierra* – przełęcz w górach Sierra de Guadarrama w Hiszpanii, w 1808 r. szarża szwoleżerów polskich pod dowództwem J. Koziętulskiego złamała opór Hiszpanów i otworzyła Napoleonowi drogę do Madrytu.

⁴ *Legia Honorowa* – order ustanowiony w 1803 r. przez Napoleona jako zaszczytna odznaka za bohaterstwo.

⁵ *infamia* (łac.) – hańba, niesława.

⁶ *gravis notae maculae* (łac.) – według Statutu Litewskiego za oszczerstwo groziła kara wpisania do akt „ciężkiej plamy”; oszczerca stawał się człowiekiem niehonorowym.

⁷ *militem i skartabella* – militem (z łaciny) dosłownie oznacza żołnierza; tu użyte w sensie: szlachcic z dziada pradziada, natomiast skartabella był to człowiek świeżo podniesiony do stanu szlacheckiego, niedawno nobilitowany.

Co by siał infamiją na obywatela;
A że teraz jest równość, więc artykuł trzeci
Obowiązuje równie i mieszczan, i kmieci.
Ten wyrok marszałkowski pan pisarz umieści
W aktach jeneralności, a woźny obwieści.

- [280] Co się tycze Legiji Honorowej krzyża,
Że późno przyszedł, nic to sławie nie ubliża;
Jeśli Jackowi nie mógł służyć ku ozdobie,
Niech służy ku pamiętce, wiem go na grobie.
Trzy dni tu będzie wisiał, potem do kaplicy
Złoży się, jako wotum⁸ dla Boga Rodzicy”.

To powiedziawszy, order wydobyl z pokrowca
I zawiesił na skromnym krzyżyku grobowca
Uwiązaną w kokardę wstążeczkę czerwoną
I krzyż biały gwiazdzisty ze złotą koroną;

- [290] Przeciw słońcu promienie gwiazdy zajaśniały
Jako ostatni odbłysek ziemskiej Jacka chwały.
Tymczasem lud na klęczkach Anioł Pański mowi,
Upraszając o wieczny pokój grzesznikowi;
Sędzia obchodzi gości i wiejską gromadę,
Wszystkich do Soplicowa wzywa na biesiadę.

Ale na przyzbie domu usiedli dwaj starce,
Mając u kolan pełne miodu dwa półgarce;
Patrzą w sad, gdzie wśród pączków barwistego maku
Stał ułan jak słonecznik w błyszczącym kołpaku

- [300] Strojnym blachą złocistą i piórem koguta;
Przy nim dziewczę w zielonej sukience jak ruta
Pozioma, wznosi oczki błękitne jak bratki
Ku oczom chłopca; dalej panny rwały kwiatki
Po ogrodzie, umyślnie odwracając głowy
Od kochanków, żeby im nie męszać rozmowy.

Ale starce miód piją, tabakierką z kory
Częstując się nawzajem, toczą rozhowory⁹.

⁸ wotum (łac.) – dar, ofiara.

⁹ rozhovor – rozmowa.

[670] Lecz gospodyni dobra, osoba stateczna.
I posażna, bo oprócz swej dziedzicznej wioski
Sumką z daru Sędziego powiększała wnioski²¹.

Trzeciej pary daremnie czekają czas długi.
Sędzia niecierpliwi się i wysłała sługi;
Wracają: powiadają, że trzeci małżonek,
Pan Rejent, szczując kota, zgubił swój pierścionek
Ślubny, szuka na łące; a Rejenta dama
Jeszcze u gotowalni; choć śpieszy się sama
I choć jej pomagają służebne kobiety,

[680] Nie mogła w żaden sposób skończyć toalety;
Ledwie będzie gotowa na godzinę czwartą.

²¹ *wniosek* – tu w znaczeniu: coś wniesionego, posag.

Krótkie opracowanie

Krótko o utworze

Warstwa fabularna *Pana Tadeusza* skupia się wokół **historii dwóch skonfliktowanych rodów – Sopliców i Horeszków**. Konflikt rozpoczął Jacek Soplica, który zakochał się w Ewie Horeszkwównie, córce bogatego magnata – Stolnika Horeszki. Gdy dziewczynę wydano za kogoś innego, pewnego dnia zastrzelił Stolnika. Ponieważ zrobił to w momencie, gdy Stolnik walczył z atakującymi jego dom Rosjanami, Jacek został uznany za zdrajcę, a **Rosjanie nagrodzili go (jako rzekomego stronnika) zamkiem Stolnika**. Wiele lat później nadal **trwa proces sądowy między Sędzią Soplicą i Hrabią**, ostatnim z Horeszków, którzy chcą stać się pełnoprawnymi posiadaczami zamku. Dochodzi nawet do **zajazdu, czyli zbrojnej napaści na Soplicowo** szlachty pod wodzą Hrabiego celem odebrania zamku siłą. W trakcie tych wydarzeń do Soplicowa powraca z nauk **syn Jacka, Tadeusz Soplica, i zakochuje się w młodziutkiej córce Ewy, Zosi**. Po rozlicznych perypetiach, w tym pomyleniu Zosi z Telimeną (jej daleką krewną i wychowawczynią), historia kończy się szczęśliwie – dzięki zaręczynom młodej pary konflikt o zamek staje się bezprzedmiotowy.

Najważniejszą postacią utworu nie jest jednak tytułowy bohater, Tadeusz, ale jego ojciec, Jacek Soplica. Początkowo był on awanturnikiem, piniaczem, człowiekiem popędliwym i ulegającym gwałtownym emocjom. Po zamordowaniu Stolnika **zrozumiał, jaki błąd popełnił, porzucił dawne życie** i został zakonnikiem, na znak pokuty przyjął nazwisko **Robak**. Jest teraz tajnym emisariuszem, organizuje powstanie, brał udział w wielu walkach, łoży na utrzymanie syna oraz osieroconej Zosi. **Historia wielkiej przemiany wewnętrznej Jacka** jest jednym z głównych tematów *Pana Tadeusza*.

Pan Tadeusz jest epepeją narodową, która przedstawia zmierzch epoki szlacheckiej w Polsce na początku XIX w. Prezentuje odchodzące w przeszłość zwyczaje, obyczaje i tradycje, opisując je dokładnie i szczegółowo. **Przekrojowo ukazani przedstawiciele warstwy szlacheckiej** (od magnatów, jak Stolnik, przez średnią szlachtę, jak Sędzia, aż po najuboższą szlachtę zaściankową, czyli Dobrzyńskich) mają swoje wady, ale równoważone zaletami, a przede wszystkim gorącym patriotyzmem. Są przedstawieni z humorem i wyraźną sympatią. Wyłaniający się z kart **obraz dawnej Polski jest wyidealizowany** i przepełniony tęsknotą za tym zanikającym światem. **Akcja toczy się w ważnym momencie historycznym, szczególnie istotnym dla Polaków – jest rok 1812, trwa kampania napoleońska**, która wiąże się z nadzieją na odzyskanie niepodległości. W finale utworu na ucztce zaręczynowej Tadeusza i Zosi goszczą dwaj generałowie, Jan Henryk Dąbrowski i Karol Kniaziewicz – polscy bohaterowie narodowi. Atmosfera jest podniosła, pełna radości i oczekiwania. Mickiewicz celowo nie wspomina, jaki był kres kampanii.

przygotowywał powstanie na Litwie, wziął udział w bitwie w Soplicowie. Tam ostatecznie wyznał swoje winy podczas spowiedzi. Po śmierci doczekał się rehabilitacji.

II. Wątek sporu o zamek: Zamek sąsiadował z ziemiami Sopliców; przez czterysta lat należał do Horeszków, ale w czasie konfederacji targowickiej jego część zabrano i dano Soplicom, gdyż Rosjanie uważali, że Jacek stał po ich stronie, i chcieli w ten sposób go nagrodzić.

1. Popadanie zamku w ruinę po śmierci Stolnika.
2. Zainteresowanie zamkiem przez Hrabiego (z powodu romantycznego wyglądu ruin).
3. Zainteresowanie zamkiem przez Sędziego i proces sądowy (z przekory i awanturnictwa).
4. Długotrwałe procesy, spadek zainteresowania Hrabiego zamkiem.
5. Zaostrenie sporu – opowieść Gerwazego o losach Stolnika.
6. Zmiana zamiarów Hrabiego co do sprzedaży zamku.
7. Kłótnia po polowaniu i decyzja o zajeździe na Soplicowo.
8. Zajazd.
9. Szlachetna postawa Hrabiego – ratowanie Sopliców przed groźbą utraty życia.
10. Pojawienie się Rosjan i zjednoczenie przeciw nim Sopliców i Horeszków (**patryotyzm ponad sąsiedzkimi sporami**).
11. Szlachetna postawa Sędziego – rezygnacja z zaskarżenia Horeszków do sądu.
12. Ostateczne rozwiązanie konfliktu przez małżeństwo Tadeusza i Zosi.

Proces o zamek między Sędzią a Hrabią, ostatnim krewnym Horeszków, jest bardzo ważny w utworze. Gerwazy starał się, aby zamek nie dostał się w ręce Sopliców. Zorganizowano zajazd. Spór zakończył się szczęśliwie – zaręczynami Tadeusza z Zosią.

III. Wątek miłosny: Jacek Soplica chciał, by jego syn, Tadeusz, ożenił się z Zosią. Okazało się jednak, że także Telimena miała małżeńskie zamiary w stosunku do młodego Soplicy. Jej flirt z Tadeuszem zakończył się dość burzliwie, kiedy młody bohater zorientował się, że podczas pierwszego przelotnego spotkania pomylił Telimenę z Zosią i tak naprawdę kocha Zosię. Zrozpaczony i zawstydzony Tadeusz postanawia opuścić Soplicowo, za co dostaje reprimendę od Sędziego. Ostatecznie po powrocie z wojny odbywają się zaręczyny młodzieńca z Zosią, a Telimeny z Rejentem.

IV. Wątek Kusego i Sokoła: Kłótnia Asesora z Rejentem o to, czy chart jest bardziej sprawny, przewija się przez karty utworu. Podczas polowania niestety oba psy się skompromitowały, jednak po interwencji Wojskiego potwierdzono sprawność i Kusego, i Sokoła.

Charakterystyka głównego bohatera

Pewniak
na teście

Jacek Soplica, czyli ksiądz Robak. W epopei zwany jest również bernardynem (należał do tego zakonu), mnichem, księdzem. Jest ojcem Tadeusza Soplicy i bratem Sędziego. Jego burzliwe losy stanowią kanwę fabularną dzieła.

Historia Jacka Soplicy (w utworze wydarzenia z życia Jacka nie są podane chronologicznie):

1. Jacek Soplica przywódcą szlachty.
2. Gościnność Stolnika Horeszki, który postanowił wykorzystać autorytet Jacka wśród szlachty dla własnych celów.
3. Jacek i Ewa – miłość od pierwszego wejrzenia.
4. Plany Stolnika co do przyszłości córki, całkowicie odmienne od marzeń Jacka.
5. Nieoficjalna odmowa ręki Ewy Jackowi (przez rozpoczęcie przez Stolnika rozmowy o jej małżeństwie z Kasztelanicem), zamążpójście Stolnikówny.
6. Ożenek Jacka z niekochaną kobietą, brak zainteresowania gospodarstwem i żoną, alkoholizm, narodziny Tadeusza i śmierć jego matki.
7. Marzenia o zemście; napad Rosjan na zamek Horeszki, zbrodnia Jacka.
8. Piętno zdraycy, ucieczka z kraju, przyjęcie imienia Robak.
  - a) działalność emisariusza (dostarczenie generałowi Ryszpansowi listów od Kniaziewicza ciągnącego z odsieczą pod Hohenlinden);
  - b) udział w bitwie w wąwozie Somosierra w Hiszpanii, w wojskach gen. Kozińskiego;
  - c) pobyt w więzieniach rosyjskich;
  - d) pobyt w więzieniach austriackich;
  - e) przygotowania powstania na Litwie.
9. Powrót do Soplicowa, aby pokierować losem syna i Zosi.
10. Uratowanie życia Hrabieciu – ostatniemu potomkowi Horeszków (dwukrotnie) – oraz Gerwazemu, wiernemu słudze Stolnika.
11. Śmierć i rehabilitacja, uznanie Jacka za bohatera narodowego.

Charakterystyka Jacka Soplicy to charakterystyka właściwie jakby dwóch osób – tak **burzliwe były jego dzieje i tak wielkie przemiany wewnętrzne bohatera**. Nie sposób mówić o charakterze Jacka w oderwaniu od jego biografii. Trzeba uważnie przyjrzeć się Soplicy na każdym etapie jego życia, by móc w pełni zrozumieć jego przemianę. Jacek Soplica jest więc romantycznym bohaterem dynamicznym.

Pochodził ze średnio zamożnej szlachty, chociaż według Gerwazego *nic nie posiadał prócz kawałka roli, / Szabli i wielkich wąsów od ucha do ucha*. Jego ojca z grzeczności tytułowano Podczaszym, a Jacka – Podczaszycem. Miał młodszego brata, późniejszego właściciela Soplicowa – Sędziego. **Jacek ożenił się z niekochaną kobietą i z tego małżeństwa przyszedł na świat jego jedyny syn – Tadeusz.**

Pewniak
na teście

Cechy epopei	Cechy Pana Tadeusza
7. Tematem epopei jest życie narodu w ważnym momencie dziejowym	W <i>Panu Tadeuszu</i> udało się poecie utrwalić przełomowy moment zmiany stosunków ekonomicznych i społecznych w kraju; kończy się epoka dominacji szlachty, jej rządów w państwie i związanych z tym specyficznych obyczajów oraz tradycji . Nadchodzą nowe czasy; powoli nadciąga XIX wiek – wiek pary i elektryczności. Świat szlachecki jest anachronizmem; musi odejść w przeszłość. Jest to też ważny moment historyczny – kluczowe wydarzenia kampanii napoleońskiej , która na zawsze wpisała się w historię Polski i zapisała się w polskiej obyczajowości, w polskim sposobie myślenia o historii.

Pewniak
na teście

Inwokacja – rozbudowana apostrofa rozpoczynająca dłuższy utwór epicki, w której autor zwraca się z prośbą o natchnienie do bóstwa lub muzy.

Porównanie homeryckie – bardzo rozbudowane porównanie, którego drugi człon stanowi cały opis (przedmiotu, osoby, sytuacji, zachowania). Takie porównania dodają plastyczności tekstowi, czynią go bardziej obrazowym; ich rolą bywa też spowalnianie akcji, przez co buduje się napięcie i ciekawość w czytelniku.

Pewniak
na teście

Jak wynika z powyższego zestawienia, *Pan Tadeusz* spełnia warunki pozwalające uznać poemat za epopeję. Utwór spełnia również podstawowe wymogi formalne eposu, rozpoczyna się uroczystą inwokacją: **Mickiewicz zwraca się początkowo do ojczystej ziemi – Litwy, za którą tęskni, a następnie do Matki Boskiej (Częstochowskiej i Ostrobramskiej) z prośbą o cud powrotu do ojczyzny**, stosując tym samym **inwokację**. Przywołuje w niej również konkretne obrazy kraju lat dziecińczych: pagórki leśne, łąki zielone, przepływającą przez Litwę rzekę Niemen czy pola malowane żytem. Występują rozbudowane opisy, liczne porównania homeryckie, styl jest podniosły, wysoki, a tematyka dotyczy ważnych, przełomowych wydarzeń w życiu narodu. W stosunku do klasycznych eposów, takich jak *Odyseja* czy *Eneida*, wprowadził jednak Mickiewicz zmiany w kompozycji dzieła i kreacji głównego bohatera. Zmiany te są wynikiem rozwoju literatury, zwłaszcza epiki wzbogaconej o nowy gatunek literacki – powieść. Zresztą nie jest *Pan Tadeusz* gatunkiem czystym, a – co typowe dla dzieł doby romantyzmu – **synkretycznym**, zawierającym w sobie **elementy** charakterystyczne dla: **poematu heroikomicznego** (zajazd – bojowy zapał jego uczestników skierowany ostatecznie na żywy inwentarz, a kończący się biesiadą), **komedii** (perypetie miłosne, spór Asesora z Rejentem), **sielanki** (Soplicowo – swoista Arkadia, sielskie krajobrazy), **baśni** (postaci, przyroda, formuła kończąca poemat), **satyry** (obce wpływy – francuskie, angielskie, rosyjskie – satyrycznie skonstrastowane z obyczajami staropolskimi) czy **gawędy szlacheckiej** (opowieści Wojskiego).

Pewniak
na teście

Mickiewiczowska epopeja napisana jest uroczystym językiem z wielką dbałością o sylabotoniizm. Podzielona jest na **dwanaście ksiąg pisanych trzynastozgłoskowcem ze średniówką po siódmej sylabie**. Utwór wieńczy Epilog, dołączony do dzieła w wydaniu pośmiertnym.

Spis treści

PAN TADEUSZ

Księga I	5
Księga II	34
Księga III	57
Księga IV	79
Księga V	108
Księga VI	134
Księga VII	152
Księga VIII	169
Księga IX	193
Księga X	215
Księga XI	241
Księga XII	261
Epilog	286
Objaśnienia poety	290

KRÓTKIE OPRACOWANIE

Krótko o utworze	301
Krótkie streszczenie	302
Motywy	303

PEŁNE OPRACOWANIE

Życiorys Adama Mickiewicza	304
Geneza <i>Pana Tadeusza</i>	306
Wyjaśnienie tytułu utworu	307
Czas i miejsce akcji	307
Bohaterowie utworu	310
Plan wydarzeń	311
Streszczenie szczegółowe	313
Wątki epopei	323
Charakterystyka głównego bohatera	325
Charakterystyka pozostałych postaci	329
Gatunek i budowa utworu – <i>Pan Tadeusz</i> , czyli epopeja narodowa	334
Problematyka utworu	337
Idealizacja świata przedstawionego	341
Indeks komentarzy do tekstu	342

ISBN 978-83-7327-228-6

Wydawnictwo GREG® 31-979 Kraków, ul. Klasztorna 2B,
księgarnia internetowa: www.greg.pl